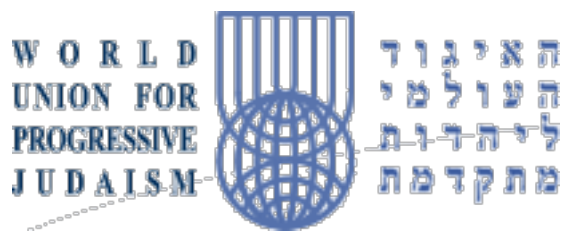

5774

Torah from Around the World

Alles is voorzien, en vrijheid is gegeven. De wereld wordt geoordeeld met goedheid. En alles naar de meerderheid van goede daden. En sommigen zeggen: We weten niet hoe de daden worden geteld.

(Spreuken over de Fundamenten [Pirké Avot] 3:15, uitgave Amphora Books)

Sjabbat 26 april 2014 / 26 nisan 5774: Kedosjiem: Wajikra / Leviticus 19:1 – 20:26

Tanach: blz. 236 - 241

Haftara : Jechezkeel 20:2-20

Tanach: blz. 1074 - 1075

Commentaar: Rabbijn dr. Judith Hauptman, E. Billi Ivry, professor in Talmoed en Rabbinale cultuur aan de Jewish Theological Seminary

Vertaling: Jaap Frank

Op uitdrukkelijk verzoek van de auteur is de oorspronkelijke Engelse tekst [hieronder](#) weergegeven.

Ook te vinden op de [website](#) van The Jewish Theological Seminary.

Hoofdstuk 19 van sidra Kedosjiem bevat een paar van de meest verheven uitspraken in de gehele Tora. Neem bijvoorbeeld „Heb uw naaste lief als uzelf” (vers 18) en „Laat de gezichten van de ouden stralen” (vers 32). Het is vreemd dat deze hooggestemde opdrachten ingeklemd zitten tussen twee hoofdstukken die zich toespitsen op seksuele relaties: hoofdstuk 18 vermeldt de verboden [relaties, red.] en hoofdstuk 20 behandelt de straffen. Onder de vrouwen die volgens de lijst in hoofdstuk 18 voor mannen verboden zijn, zijn moeder, stiefmoeder, zuster, kleindochter, tante, schoondochter en zo meer. Ervan uitgaande dat in een patriarchale samenleving seksuele relaties eerder door mannen dan door de vrouwen worden aangeknoopt, betekenen deze verzen dat mannen zich niet aan vrouwelijke familieleden moeten opdringen. Het is immers moeilijk zich een scenario voor te stellen waarin seks met een kleindochter geheel met wederzijdse goedkeuring plaatsvindt. Tot op de dag van vandaag noemen we na verkrachting of incest in een adem abortus, wat impliceert dat zowel verkrachting als incest geschieden tegen de wil van de vrouw .

Verderop in hetzelfde hoofdstuk is sprake van een verbod op het doneren van je zaad aan Molech (vers 21), wat een daad tegen de wil van het kind zou zijn. Het ligt voor de hand om te veronderstellen dat er, in het vers dat direct daarop volgt – „Je mag niet het bed delen met een man zoals met een vrouw, dat is een gruwel” - opnieuw sprake is van opgedrongen onderwerping (vers 22). Daar is sprake van een man die een ander misbruikt voor zijn eigen seksuele genot. Dat scenario lijkt op dat met de mannen van Sodom die hun gang wilden gaan met de mannelijke bezoekers van Lot. (Beresjiet/Genesis 19:5) In plaats daarvan bood Lot hen zijn dochters aan, wat de indruk wekt dat de verkrachting van een *vrouw* door een man minder weerzinwekkend zou zijn dan de verkrachting van een *man* door een man. Dezelfde reeks gebeurtenissen doet zich voor in Sjoftiem/Richteren 19:22 en verder, waar de mannelijke inwoners van de stad een mannelijke bezoeker willen verkrachten, maar in plaats daarvan een vrouw krijgen aangeboden. Anders dan in Beresjiet 19 komt er geen engel tussenbeide om deze verschrikkelijke daad te verhinderen. (Beresjiet 19:25) We begrijpen daardoor het gebruik van het woord *to'eva*, iets walgelijks, in Wajikra 18:22, als het over seks tussen mannen gaat. Het is buitengewoon afschuwelijk voor een man om zich seksueel aan een man te vergrijpen, veel meer dan wanneer hij dat met een vrouw zou doen. In het algemeen genomen zijn de handelingen die in Wajikra 18 worden vermeld afschuwelijk, omdat het bij vele van deze daden, *gezien hun aard*, gaat om seks tegen de wil van de partner.

Wajikra 19 gaat van het wereldse naar het heilige en van diepe dalen naar de hoogste toppen. Daarin is sprake van een geloofsleer van betrokkenheid met anderen, zoals de tekst stelt: *kedosjiem tih'joe kie kadosj ani Adonai Elohechem* („Wees heilig want Ik, de Eeuwige, jullie God, ben heilig)” (vers 2). Terwijl Wajikra 18:7 stelt: „Je mag geen gemeenschap hebben met je moeder, daarmee onteer je je vader”, staat in Wajikra 19:3: „Toon ontzag voor uw moeder en uw vader.” Het hoofdstuk vervolgt met: Bekommer u om hen die minder geluk hebben dan u en die bloot zijn gesteld aan uitbuiting. „Wanneer je de graanoogst binnen haalt, oogst dan niet tot aan de rand van de akker en raap wat blijft liggen niet bijeen.” (vers 9) „Beroof niemand en pers een ander niet af. Betaal een dagloner zijn loon nog op dezelfde dag uit.” (vers 13) „(...) ...en laad niet omwille van een ander schuld op je door je te wreken of wrok te blijven koesteren. Heb uw naaste lief als uzelf, *we ahawta lereiacha kamocha*.” (vers 18) „Slaap niet met de slavin van een ander.” (vers 20) „Onteer uw dochters niet door hoeren van hen te maken.” (vers 29) „Eer de oude mensen en doe hun gezicht stralen.” (vers 32) En tenslotte, „Iemand die als vreemdeling in jullie land verblijft, mag je niet onderdrukken. (vers 33); Behandel vreemdelingen die bij jullie wonen als geboren Jisraëlieten. Heb hen lief als jezelf, *weahawta lo kamocha*.” (vers 34) Anders gezegd, maak geen misbruik van diegenen die kwetsbaar zijn – dat is wat Wajikra 18 verbiedt -, maar acht ze en heb ze lief. Dat is het de grootse boodschap van Wajikra 19.

Wajikra 20 komt terug op de verboden relaties die in Wajikra 18 worden genoemd, en schrijft de straffen daarop voor, een voor een. De nauwe band met Wajikra 18 suggereert dat alle drie de hoofdstukken – 18, 19 en 20 – samen een ononderbroken eenheid zijn. Daaruit volgt dat Wajikra 19, het indringendste hoofdstuk van het boek Wajikra, en misschien wel van de hele Tora, een diepere betekenis bevat door het vergelijkenderwijs te lezen naast de hoofdstukken 18 en 20, die het flankeren. Wajikra 19 tekent het hoogtepunt van het menselijk gedrag, wat inhoudt dat ieder individu op zich wordt beschouwd als even waardevol. Wajikra 18 en 20 daarentegen beschrijft het dieptepunt in menselijk gedrag, namelijk als de een de ander misbruikt te eigen bate. Om Erich Fromm te parafraseren: Iemand moet niet stellen: 'De wereld is alleen voor mij geschapen', maar moet erkennen dat anderen niet zijn bedoeld als middel voor hem of haar om de eigen doeleinden te bereiken.

Wanneer mensen vragen: Hoe is het mogelijk dat we seks tussen mannen goedkeuren terwijl Tora het verbiedt?, lijkt mij dat het antwoord daarop moet zijn, dat Tora iedere vorm van gedwongen seks afwijst, maar homoseksuele seks die met wederzijds goedvinden plaatsvindt niet verbiedt. Er is dus geen op Tora gebaseerde grond voor discriminatie tegen gays. Wel is er een buitengewoon helder Tora-gebod om alle mensen liefdevol en zonder vooroordelen tegemoet te treden.